herpy

GECKOR

Marbled velvet gecko

Oedura marmorata

Oedura marmorata är släktets typart: en nattaktiv gecko från Top End i norra Australien med marmorerad teckning och en kort, svullen svans, som lever på klippor och träd. Sedan 2016 gäller namnet bara djuren från Top End, så äldre skötseluppgifter under namnet kan handla om andra arter.

Familj: Diplodactylidae Tidigare namn: *Oedura verrillii; Oedura fracticolor*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**9-11 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Trädlevande och klipplevande**
Biotop	**Savann och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Värmeplats	**29-33 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Vintervila	**16-18 °C** 4 veckor
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**3-5**
Inkubation	**55-70 dagar** vid 27-29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Oedura marmorata är en medelstor, något platt gecko med stort huvud, stora ögon och mjuk, sammetslen hud. Artnamnet *marmorata* betyder "marmorerad" och syftar på den oregelbundna teckningen av ljusa och mörka fält på ryggen. Släktnamnet *Oedura* betyder "svullen svans", och just djuren från Top End har en kort, tjock och lökformad svans när den är hel. På tårna sitter ytterst ett par stora, platta lameller som ger gott grepp på klippa och bark.

Arten blir upp till omkring 11 cm från nos till kloak. Måtten kommer från tiden före artens delning och kan också omfatta de närstående arterna. Livslängden är inte dokumenterad för arten; 10-15 år och en stor del av skötseluppgifterna är lånade från släktets övriga arter, särskilt *Oedura monilis*.

O. marmorata beskrevs av John Edward Gray 1842 och är typart för släktet *Oedura*. År 2016 gicks de marmorerade *Oedura* från Australiens torra och halvtorra trakter, som tidigare räknades som samma art, igenom. De fyra bestånden där visade sig vara andra arter: *Oedura cincta* i det centrala och östra inlandet, *Oedura fimbria* i Pilbara och Gascoyne och *Oedura bella* runt

Carpentariaviken. Bara djuren från Top End i Northern Territory är *O. marmorata*, och de har alla den korta, svullna svansen, medan de andra arterna har en lång, avsmalnande svans. Skötselinformation från före 2016 gäller därför ofta de andra arterna, och djur i handeln är inte alltid bestämda efter de nya gränserna.

Liksom hos andra släktingar kan svansen kastas, och den växer inte ut igen i samma form. Arten är lugn men snabb, och den kan hoppa från handen.

Utbredning och livsmiljö

Oedura marmorata finns bara i Australien, i Top End i Northern Territory, landets tropiska nordliga hörn. Typlokalen är Port Essington på Cobourghalvön.

De äldre uppgifterna från Western Australia, det inre Australien, Queensland och New South Wales hör nu till *Oedura cincta*, *Oedura fimbria* och *Oedura bella*. Utbredningen i Top End är inte skarpt avgränsad, så kartans ram är en uppskattning.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Oedura marmorata lever i Top End, där klimatet är tropiskt med en varm, blöt sommar och en torr, något svalare vinter. Den bor på klippavsatser, i springor och i steniga sluttningar i savann och öppen skog och klättrar också i träd. På dagen gömmer den sig i springor, under lösa stenar och under bark.

Efter mörkrets inbrott kommer den fram och jagar insekter. Den torra vintern är sannolikt viktig för förökningen.

Skötsel

TERRARIET

Ett par *Oedura marmorata* behöver ett terrarium på minst 45 × 45 × 45 cm (längd × bredd × höjd). En enstaka gecko kan hållas något mindre, men arten är större än många av släktingarna, så ett större terrarium är en fördel.

Inred terrariet med platta skivor av skiffer och kork som står snett eller lodrätt, så att geckon kan sitta i smala springor och trycka rygg och mage mot ytan. Ge flera gömställen i båda ändar. Som bottensubstrat passar en blandning av omkring 60 % lekplatssand och 40 % siktad torvmossa i ett lager på 3-5 cm. En bakvägg av konstgjord klippa ger lugn.

Arterna i släktet klättrar också uppför glas, så locket ska sluta tätt. Se till att ventilationen är god.

TEMPERATUR

Dagstemperaturen är 24-27 °C, med en varm plats på 29-33 °C, till exempel under en liten lampa över en korkplatta eller en platt sten. Värmen från en lampa varierar mycket, så mät alltid med en digital termometer.

På natten får temperaturen sjunka till 18-22 °C.

Vill du föda upp är en sval vintervila viktigast. Sänk temperaturen till 16-18 °C utan varm plats i fyra veckor, spraya bara 1-2 gånger i veckan och mata inte. Höj sedan temperaturen igen. För lite vinterkyla är den vanligaste orsaken till dåliga avelsresultat hos släktet. Utan avel behövs ingen vintervila.

Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten är 40-60 %. Spruta terrariet 3-4 gånger i veckan så att djuren kan dricka droppar från skivorna, och ha gärna en liten vattenskål. Låt terrariet torka mellan besprutningarna så att bottensubstratet inte blir ständigt blött. Ett fuktigt gömställe med mossa hjälper vid hudömsning. Efter vintervilan sprutas det varje dag de första tre veckorna.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Oedura marmorata är nattaktiv och har inget dokumenterat behov av UVB. Om du ger UVB ska det vara ett svagt ljus (Fergusonzon 1) med gott om skugga, så att djuren kan dra sig undan helt.

Kalk med D3 på fodret täcker behovet. Ha ljuset tänt omkring 12 timmar om dagen under sommarhalvåret och något kortare på vintern, om du vill ge djuren en vintervila. Undvik direkt sol, som snabbt överhettar ett terrarium.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Oedura marmorata lever av insekter och tar de flesta foderinsekter i lagom storlek: syrsor, gräshoppor, kackerlackor, mindre mjölmaskar och larver av svart soldatfluga. Bytet får inte vara längre än geckons huvud är brett.

Ge vuxna 3-4 insekter per djur 3-4 gånger i veckan, och ungar lite varje dag eller varannan dag. Under vintervilan matas det inte. Pudra insekterna med kalk, regelbundet med kalk med D3 och då och då med ett multivitaminpulver. Honor i avel och ungar behöver extra kalk. Ta bort insekter som inte äts upp, så att de inte stör geckon när den sover.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Oedura marmorata är ett lugnt och gömt djur som mest är aktivt efter mörkrets inbrott, men det kan då och då ses framme på dagen. Känner det sig hotat kröker det ryggen och vickar på svansen. Flera arter i släktet viftar också med svansen innan de snappar ett bytesdjur.

Arten kan hållas enskilt, som par eller i små grupper med en hane och två honor. Håll inte två hanar tillsammans. Ge alla djur flera gömställen. Ta upp geckon bara när det är nödvändigt, och låt den springa från hand till hand i stället för att gripa tag i den.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna av *Oedura marmorata* känns igen på två små utbuktningar på svansrotens undersida, hemipenisbulorna, och på tydliga porer framför kloaken. Honan är som regel något mindre och slankare. Ålder vid könsmognad är inte dokumenterad för arten; i släktet är djuren vanligen könsmogna efter 1-3 år. Avelsdjur ska vara kraftiga, vuxna och i fint hull. Var särskilt uppmärksam på kalk till honorna.

PARNING

Parningstiden följer den australiska sommaren, från omkring oktober till februari. Börja med en sval, torr vintervila med kortare dagar. När temperatur, ljus och sprayning ökar igen på våren börjar djuren para sig. Håll en hane tillsammans med en eller två honor. Utan tillräcklig vinterkyla lägger honorna ofta få eller inga ägg.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 1-2 ägg åt gången, som regel 2. Räkna med 3-5 kullar per säsong. Ställ en liten plastlåda eller en blomkruka med en ingång och 3-5 cm fuktigt material, till exempel hälften sand och hälften kokosmull, i terrariet. Så länge materialet inte torkar ut helt gör det inget om äggen hittas först efter ett par dagar. Ge honan kalk och gott om insekter under hela säsongen.

INKUBATION

Flytta äggen försiktigt till en liten låda med vermikulit blandad med vatten i förhållandet 1:1 efter vikt, och vänd dem inte. Använd en inkubator som håller 27-29 °C. Äggen kläcks efter 55-70 dagar. Det är inte känt om temperaturen avgör ungarnas kön.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna ömsar hud kort efter kläckningen och börjar därefter ta små syrsor. Håll ungarna på hushållspapper, så att du kan se foder och avföring, och ge dem ett fuktigt gömställe. Spruta lätt, men låt terrariet torka mellan besprutningarna. Utfodra dem varje dag eller varannan dag med pyttesmå insekter pudrade med kalk. Skilj ungarna åt när könen visar sig. Har en unge svårt att ömsa hud hjälper ett dygn i en liten låda med en fuktig trasa.

Hälsa och vanliga misstag

Oedura marmorata är robust, och de typiska felen är desamma som hos andra insektsätande geckor:

- Brist på kalk och D3, särskilt hos ungar och avelshonor. Det ger mjuka käkar, krokiga lemmar och skakningar. Pudra insekterna regelbundet.

- Hudrester på tår och svansspets om luften är för torr. Ge ett fuktigt gömställe och lös upp resterna med en fuktig trasa.
- Övervikt om den utfodras för ofta med feta insekter som mjölmaskar och zophobas.
- Mögel och bakterier i ett ständigt blött bottensubstrat. Se till att ventilationen är god och låt bottensubstratet torka mellan besprutningarna.
- Dåligt avelsresultat utan en tillräckligt sval vintervila.

Geckon ska ha klara ögon, en fyllig svans och ett gott grepp. Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om den tappar i vikt, inte äter på flera veckor eller verkar slö.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.